

Voorstel raad en raadsbesluit

Gemeente Landgraaf

Documentnummer: B.21.0706

Landgraaf, 13 april 2021

ONDERWERP: Regionale Energie Strategie (RES) Zuid-Limburg: vaststelling definitieve RES 1.0 gemeente Landgraaf.

Raadsvoorstelnummer: 24

Verantwoordelijke portefeuillehouder(s): G.G.J. Janssen

Behandeld in BenW d.d.: 27 april 2021

Behandeling in oordeelvormende raad d.d.: 10 juni 2021 Soc. Maatsch. + Ruimt. en Fysiek

Behandeling in besluitvormende raad d.d.: 10 juni 2021

Voorstel

Voorgesteld wordt om:

1. De RES Zuid-Limburg (RESZL) 1.0 het bod van 1.3 TWh en de (eventuele) zoekgebieden voor zon en wind te accorderen.
2. In te stemmen met bijgevoegd raadsvoorstel waarin de raad voorgesteld wordt om:
 - a. De RES ZL 1.0 vast te stellen,
 - b. De RESZL 1.0 aan te bieden aan het Nationaal Programma Regionale Energie Strategie (NP-RES),
 - c. De afwegingen en voorlopige keuzes in de RESZL van de andere gemeenten in Zuid-Limburg voor kennisgeving aan te nemen,
 - d. Alleen de zoekgebieden voor zon en wind in Landgraaf vast te stellen.

Samenvatting

Nederland heeft de internationale klimaatafspraken van Parijs uit 2015 in 2019 vertaald in een Nederlands Klimaatakkoord. Het doel van de klimaatafspraken is om de opwarming van de aarde te beperken tot onder de 2 graden Celsius. Eén van de afspraken uit het Nationaal Klimaatakkoord is dat 30 energieregio's in Nederland in kaart brengen waar en hoe het beste duurzame elektriciteit door middel van zonne- en windenergie op land opgewekt kan worden en onderzoeken hoe we wijken en buurten van het aardgas af kunnen schakelen. Met voorliggend bod draagt de RES Zuid-Limburg 1,3 TWh bij aan de nationale opgave van 35 TWh hernieuwbare elektriciteit in 2030. Dit bod is bepaald aan de hand van bestaand vermogen, projecten die reeds in ontwikkeling zijn en aanvullende beleidsambities in de regio.

Aanleiding

Energietransitie en klimaatverandering zijn belangrijke en actuele maatschappelijke thema's. De energieambitie van de RES Zuid-Limburg maakt deel uit van een (inter)nationale context.

Om de negatieve effecten van klimaatverandering beheersbaar te houden maar bovenal om onze kwaliteit van leven te behouden, hebben 195 landen in 2015 het Klimaatakkoord van Parijs ondertekend. Het streven is om de temperatuurstijging wereldwijd beneden de 2°C te houden. Op 28 juni 2019 publiceerde het kabinet het Klimaatakkoord: de Nederlandse uitwerking van de internationale klimaatafspraken. Hierin is afgesproken dat we de CO₂-uitstoot met elkaar sterk gaan verminderen: in 2030 met de helft ten opzichte van 1990 en in 2050 zelfs met 95%. Het akkoord kent vijf thema's: gebouwde omgeving, mobiliteit, industrie, landbouw en elektriciteit. Over elk van deze thema's zijn aan de zogeheten 'klimaattafels' afspraken gemaakt

Voor de thematafels 'elektriciteit' en 'gebouwde omgeving' is door IPO, VNG en UvW afgesproken om deze onderdelen uit te werken in 30 energieregio's in Nederland. Het gaat daarbij om het produceren van elektriciteit uit grootschalige zon en wind op land (35 TWh in 2030) en de overgang van aardgas naar duurzame vormen van verwarming voor de gebouwde omgeving (de zogenaamde Regionale Structuur Warmte). Zuid-Limburg is één van deze RES-regio's. Hierin werken de 16 Zuid-Limburgse gemeenten in drie sub-regio's nauw samen met Provincie Limburg, Waterschap Limburg en netbeheerder Enexis om in beeld te brengen hoeveel energie zij denken op te kunnen wekken uit wind-op-land en zonnepanelen in 2030 en welke (potentiële) regionale warmtebronnen beschikbaar zijn.

Kaders

Onder regie en coördinatie van de Bestuurscommissie Ruimte incl. Duurzaamheid van de Stadsregio Parkstad Limburg is in de periode 2013–2015 kaderstellend energietransitiebeleid opgesteld, genaamd 'Parkstad Limburg EnergieTransitie' (PALET). Dit beleid – bestaande uit een regionaal ambitiedocument PALET 1.0 en acht gemeentelijke potentiëstudies PALET 2.0 – is medio 2015 unaniem vastgesteld door de gemeenteraden van Brunssum, Heerlen, Kerkrade, Landgraaf, Nuth, Onderbanken, Simpelveld en Voerendaal. In 2015–2016 is de lange termijn doelstelling om in 2040 als regio energieneutraal te zijn, vertaald in een regionaal uitvoeringsprogramma PALET 3.0 voor de korte termijn i.c. de periode 2016–2020.

In de Buitengewone Algemene Ledenvergadering van de VNG op 29 november 2019 is –onder voorwaarden– door de gemeenten ingestemd met het ondertekenen van het Klimaatakkoord. Het Rijk heeft vanuit het Klimaatakkoord i.o.m. de koepel VNG, IPO en VNW bepaald dat overheden de krachten moeten bundelen om van de energietransitie een succes te maken. Hiervoor is besloten tot een meerjarige programmatische nationale aanpak met landsdekkend integrale regionale energie strategieën (RES). In een Handreiking voor de regio's stelt het Rijk de landelijke spelregels voor wat betreft de producten, planning en het proces, zodat RES-regio's op een gelijksoortige manier energiestrategieën maken die landelijk optelbaar en vergelijkbaar zijn.

De RES 1.0 Zuid-Limburg is een strategisch visiedocument. De doelstellingen uit de RES zullen worden meegenomen in een nieuw regionaal uitvoeringsprogramma PALET 3.1 voor de komende periode (2022–2025). Gemeenten beslissen hierbij over eigen grondgebied.

Bevoegdheid

De RES 1.0 met hierin het aanbod ten aanzien van elektriciteit en een Regionale Structuur Warmte, wordt conform de afspraken met het Nationaal Programma RES geaccordeerd door Gedeputeerde Staten, de colleges van B&W en de Waterschapsbesturen. De bevoegdheid tot het formeel vaststellen ligt bij gemeenteraden, Provinciale Staten en Algemeen Besturen van de waterschappen.

Daarmee is de RES 1.0 bestuurlijk bindend en heeft het de status van een beleidsstuk. Bestuurlijk bindend betekent dat het bindend is voor de instantie zelf. Een ander kan er geen juridische rechten/plichten aan ontleen. De RES zal juridische status gaan krijgen in de verankering in het instrumentarium van de omgevingswet.

Onderbouwing

Inhoudelijke toelichting

Vanuit het Klimaatakkoord zijn RES-regio's verplicht om op regionale schaal invulling te geven aan het op te stellen vermogen in terawatt (TW) en verwachte terawattuur (TWh) voor hernieuwbare energie uit wind en zon op land. Dit is het RES-bod. Om invulling te geven aan die opgave en het bod zijn in de RES zoekgebieden geduid waar dit vermogen zou kunnen worden opgewekt en zijn er, daarvan afgeleide ruimtelijke implicaties benoemd. Leidend in het RES-bod is echter het totaal op te wekken vermogen.

Voor u ligt het bod van de RES Zuid-Limburg. In de afgelopen maanden hebben het programmteam van de RES Zuid-Limburg samen met de aangesloten gemeenten en met geworven externe deskundigen hard gewerkt om te komen tot het voorliggende resultaat. Dit bod is via de Stadsregio Parkstad Limburg en in nauwe afstemming met uw (ambtelijke) organisatie tot stand gekomen.

RES Zuid-Limburg

Conform de Startnotitie (mei 2019) is de RES Zuid-Limburg opgedeeld in drie sub-regio's: Parkstad Limburg, Westelijke Mijnstreek en Maastricht-Heuvelland, die volgens gemeenschappelijke aannames en uitgangspunten een afgewogen en afgestemd bod voor hernieuwbare elektriciteit formuleren. Hierbij is het afgesproken dat iedere sub-regio naar vermogen bijdraagt aan het totale bod. Bij elkaar opgeteld vormen deze bijdragen één bod voor de RES Zuid-Limburg ter hoogte van 1,3 TWh. Hierbij is een afweging gemaakt tussen vier onderdelen:

- De kwantiteit van het regionale bod en de bijdrage aan de landelijke doelstelling van 35 TWh;
- Zuinig en zorgvuldig ruimtegebruik;
- Bestuurlijk en maatschappelijk draagvlak;
- De impact op het energiesysteem en energie-infrastructuur.

Het kwantitatieve bod (in TWh) is opgebouwd volgens de door het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) gehanteerde methodiek zoals voorgeschreven door het Nationaal Programma RES, waarbij drie onderdelen worden onderscheiden:

1. *Gerealiseerd vermogen*: Het bestaand en producerend vermogen, gebaseerd op o.a. CBS-statistieken, de Klimaatmonitor en/of bij Enexis bekende gegevens (peildatum: 2017);
2. *Vermogen in de pijplijn*: Het vermogen van installaties die op de planning staan en waarvoor door RVO een SDE+ beschikking is afgegeven (t/m najaar 2020);
3. *Nog te realiseren vermogen*: Het toekomstig vermogen, dat als beleidsvoornemen wordt gezien.

Verdeeld over de drie sub-regio's ziet het bod van Zuid-Limburg er als volgt uit:

Tabel 1: Opbouw bod RES 1.0 Zuid-Limburg

	Bestaand en producerend vermogen (TWh)	In de planning (pijplijn) (TWh)	Nog te realiseren vermogen (TWh)	Totaal (TWh)
Parkstad Limburg	0.026	0.053	0.425	0.504
Westelijke Mijnstreek	0.007	0.145	0.316	0.468
Maastricht-Heuvelland	0.020	0.068	0.262	0.35
Totaal (TWh)	0.053	0.266	1.00	1.322

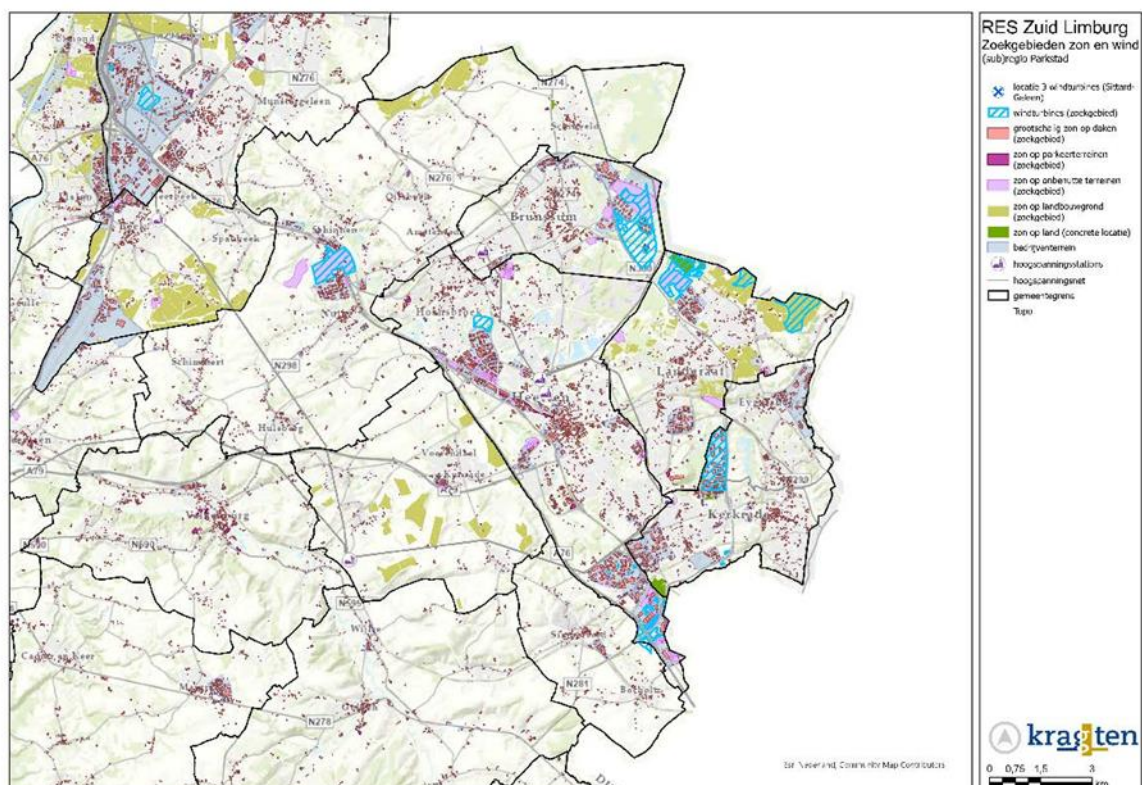
Regionale Structuur Warmte

De Regionale Structuur Warmte (RSW 1.0) geeft inzicht in de huidige en (verwachte) toekomstige warmtevraag en het aanbod van bovenregionale warmtebronnen. Ook geeft de RSW inzicht in de bovengemeentelijke warmte-infrastructuur. Er bestaat een nauw verband met de Transitievisie Warmte, een apart traject naast de RES.

Op basis van de Klimaatatlas, nationaal beschikbare informatie en aanvullend lokaal onderzoek is het potentiële bovenregionale warmteaanbod geïnventariseerd. De voorlopige conclusie is dat er minder duurzame (rest)warmtebronnen in de regio aanwezig zijn dan aan de voorkant veronderstelt, bijvoorbeeld omdat bronnen kleiner zijn dan oorspronkelijk aangenomen of beschikbare restwarmte opnieuw ingezet wordt in het eigen productieproces. De RSW 1.0 vormt een eerste verkenning van de opgave (warmtevraag) en mogelijkheden (warmteaanbod) en kent nog veel onzekerheden. Derhalve worden in deze fase ook nog geen afspraken gemaakt over de inzet van bovengemeentelijke warmtebronnen en warmte-infrastructuur. In de Transitievisie Warmte (TVW) onderzoeken gemeenten welke alternatieven er voor aardgas zijn, en welke buurten tot 2030 kansrijk zijn voor de inpassing van alternatieve, duurzame warmtebronnen. Zodra de TVW's gereed zijn (eind 2021) krijgen wij een beter beeld van de toekomstige regionale warmtevraag. In de RES 2.0 (2023) zal dit onderdeel dan ook verder worden uitgewerkt.

Het voorliggende bod voor Parkstad Limburg is uitgewerkt onder regie en coördinatie van de Bestuurscommissie Ruimte incl. Duurzaamheid van de Stadsregio en de zogenaamde PALET-Broedkamer, bestaande uit de energie- en duurzaamheidscoördinatoren van de samenwerkende Parkstad-gemeenten en een ambtelijke vertegenwoordiging van de Stadsregio Parkstad.

In de afgelopen maanden is het concept-bod verder uitgewerkt tot een definitief bod voor de grootschalige opwek van wind-op-land en zon-PV tot 2030. Hierin zijn de zoekgebieden voor grootschalige opwek nader uitgewerkt, waarbij er een verfijning van de ruimtelijke onderbouwing heeft plaatsgevonden. Het voorlopige bod is geactualiseerd naar een definitief bod voor Parkstad Limburg, waarbij nieuwe inzichten zijn verwerkt. De zoekgebieden zijn hieronder weergegeven op kaart:

Het definitieve bod voor Parkstad Limburg is verdeeld over drie onderdelen:

- Windenergie
- Grootschalig zon-op-dak (op daken groter dan 285m², uitgangspunt NP-RES)
- Grootschalig zon-op-land (onbenutte terreinen in bebouwd gebied; gronden in het buitengebied met een andere primaire functie dan landbouw of natuur; gronden in gebruik voor landbouw).

Verdeeld over de drie onderdelen ziet het bod van Parkstad Limburg (0,5 TWh) er als volgt uit:

Tabel 2: Opbouw bod sub-regio Parkstad Limburg

	Bestaand en producerend vermogen (TWh)	In de planning (pijplijn) (TWh)	Nog te realiseren vermogen (TWh)	Totaal (TWh)
Windenergie	0,002	0	0,128	0,130
Grootschalig zon-op-dak	0,018	0,027	0,139	0,184
Grootschalig zon-op-land	0,006	0,026	0,158	0,190
Totaal (TWh)	0,026	0,053	0,425	0,504

Aandeel gemeente Landgraaf in bod RES Zuid-Limburg

Grootschalig zon-op-dak

De technisch-theoretische potentie voor grootschalige zonne-energie op daken is berekend aan de hand van de Basisadministratie Adressen en Gebouwen (BAG) en de algemene uitgangspunten vanuit het NP-RES ten aanzien van benuttingspercentages en opbrengsten. Er is specifiek gekeken naar de grootschalige opwek (>15 kWp) met een minimaal benodigd dakoppervlak van 285m². Zon-PV installaties met een vermogen van 15 kWp en minder (zoals in het Zonnepanelenproject Parkstad) worden volgens de afspraken uit het Klimaatakkoord niet meegeteld voor het 35 TWh doel. In de berekening is ook rekening gehouden met een lager benuttingspercentage voor monumentale daken en daken gelegen in beschermde stads- en dorpsgezichten.

Om een inschatting van de potentie te maken gaat de RES Zuid-Limburg, conform landelijk gehanteerde uitgangspunten, uit van een benuttingspercentage van 30% van daken groter dan 285m², in lijn met de analysekaarten van het NP-RES. Hier is rekening gehouden met technische (o.a. draagkracht bestaande constructies) of economische factoren (bereidwilligheid eigenaren/verzekeraard). Op basis van deze cijfers is de potentie voor grootschalig zon-op dak in Landgraaf **0,018 TWh** tot 2030. Om een idee te geven van de opgave: Dit is het equivalent van meer dan 3.400 huishoudens, uitgaande van gemiddeld 14 zonnepanelen (300Wp) per huishouden.

Gronden in het buitengebied met andere primaire functie dan landbouw of natuur

Naast restgronden in het bebouwd gebied zijn er ook in het buitengebied een aantal mogelijke locaties die een andere primaire functie hebben dan landbouw of natuur. Hierbij is o.a. te denken aan voormalige delfstofwinplaatsen, stortplaatsen en pauzelandschappen. Door hier zonnepanelen te plaatsen kunnen andere – meer waardevolle – gebieden gevrijwaard blijven. Een voorbeeld hiervan is de planlocatie voor Energiepark Abdissenbosch op de voormalige stortplaats in de gemeente Landgraaf.

Initiatief van Nazorg Limburg BV., Op eigen terrein; Vergunning verleend. Bouw gestart.

*Gaat om met rood omlijnde gebieden. Circa **10–12 ha.***

*Er is nog ruimte om in de toekomst uit te breiden met circa **10 ha.***

Initiatief op voormalig Licom terrein. Vergunningstraject loopt waarin de plannen verder worden uitgewerkt.

De raad wordt in het verdere verloop van het vergunningstraject meegenomen. Provincie is ook betrokken bij dit traject. Gaat om met rood omlijnd gebied.

*Circa **4,5 ha.***

De locatie Groeve de Groot / Attero bied in de toekomst wellicht ruimte voor een 10 ha zonnepark. Gaat om met rood omlijnd gebied.

Het bod RES 1.0 namens Landgraaf voor grootschalig zon op gronden in het buitengebied met andere primaire functie dan landbouw of natuur is **36,5 hectare**.

Gronden in gebruik voor landbouw buiten het Nationaal Landschap Zuid-Limburg

De technisch-theoretische potentie voor het realiseren van zon op agrarische grond is groot. De totale oppervlakte landbouwgrond in gemeente Landgraaf bedraagt 435 hectare. Het is echter niet wenselijk of realistisch om substantieel agrarische gronden te transformeren tot zonneweides. Zo vervullen agrarische gronden een belangrijke functie voor de voedselvoorziening, als uitloopgebied voor bewoner en als leefgebied voor flora en fauna in het dichte stedelijke weefsel van Landgraaf. Voor de ontwikkeling van grootschalige zonne-energie in Landgraaf hanteren we een aantal uitgangspunten, opgenomen in het Beleidskader “Regionaal Afwegingskader Grootschalige Duurzame Energieopwekking” (RAK). Zo dienen initiatiefnemers o.a. een landschapsinrichtingsplan op te stellen om een zo goed mogelijke landschappelijke inpassing van het zonnepark in het landschap te bewerkstelligen, in te zetten op actief omgevingsmanagement en het maximaal betrekken bij de planvorming (regionaal/lokaal profijtbeginnsel), en dienen maatschappelijke baten bovenop het opwekken van duurzame energie terug te vloeien in de gemeenschap.

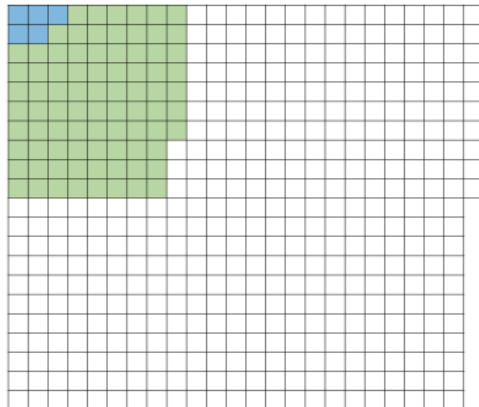
Op basis van de uitgangspunten en zoekgebieden opgenomen in het RAK is in het RES 1.0-bod **25 hectare** voor zonneweides opgenomen.

Hieronder schematisch weergegeven hoe zich deze 25 hectare zich verhoudt ten opzichte van het totale oppervlakte aan landbouwgrond in Landgraaf.

Wit: Totale oppervlakte gemeente Landgraaf (2467 hectare)

Groen: Landbouwgrond (435 hectare)

Blauw: Bod RES 1.0 m.b.t. zon-op-landbouwgrond tot 2030 (25 hectare)

Zoals op 7 april jl. met de gemeenteraad besproken, dient op basis van een landschappelijke verdieping samen met de gemeenteraad en inwoners (bijv. met de “Meedenkgroep Duurzaam Landgraaf”) verkend te worden waar mogelijke ontwikkelingen binnen de zoekgebieden daadwerkelijk gerealiseerd kunnen worden.

Het totale bod RES 1.0 voor zon op land tot 2030 is daarmee **61,5** hectare. Dit komt dit neer op ca. **0,058 TWh**.

Windenergie

Op basis van de beperkingen uit regelgeving die gelden voor windturbines zijn de technisch-theoretische potentiegebieden voor windenergie in kaart gebracht. Ondanks een groot aantal beperkingen (o.a. Nationaal Landschap Zuid-Limburg, Natura 2000 gebieden, mogelijke hoogtebeperkingen rondom vliegbasis Geilenkirchen) komen uit het onderzoek een aantal (globale) zoekgebieden voor windenergie naar voren. Daarbij heeft ruimtelijk gezien het plaatsen van windturbines nabij grootschalige industrie of logistieke terreinen en locaties nabij de grens in samenhang met windturbine-opstellingen in het buitenland de voorkeur. In het Regionaal Afwegingskader Grootschalige Duurzame Energieopwekking (RAK) zijn aanvullende stedenbouwkundige uitgangspunten opgenomen voor het realiseren van windturbine opstellingen. Op basis hiervan wordt er in het RES bod uitgegaan van **3** windturbines met een totaal opgesteld vermogen van **9 MW**, voldoende om ca. **5.900** huishoudens in Landgraaf in hun stroom te voorzien uitgaande van een gemiddeld verbruik van 3.500 kWh per huishouden per jaar. Voor het bod RES 1.0 komt dit neer op ca. **0,020 TWh**.

Op basis van de eerdergenoemde landschappelijke verdieping (zie zon op land) zal met de gemeenteraad en inwoners (bijv. met de “Meedenkgroep Duurzaam Landgraaf”) de mogelijkheden voor aanvullende locaties in de toekomst worden verkend.

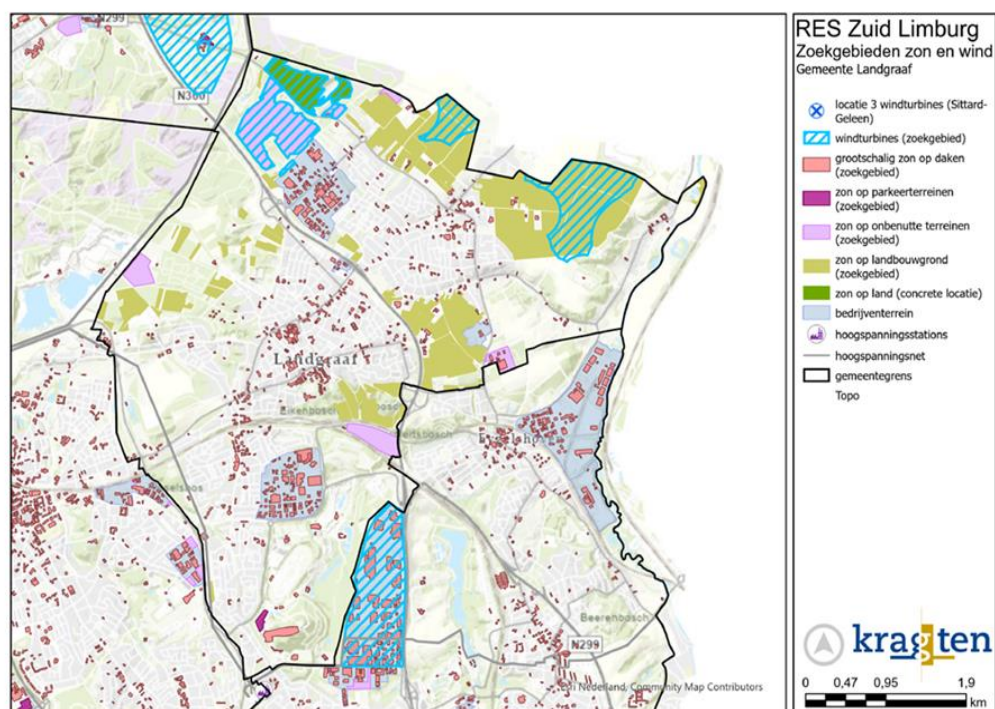

Initiatief van ENOVOS i.s.m. Nazorg Limburg BV. Op het voormalige stort in Abdissenbosch. Gaat om 3 windturbines.

De drie beoogde locaties voor de windturbines liggen nabij vliegbasis Geilenkirchen. De locaties liggen buiten het obstakelbeheergebied zoals vastgesteld in de RARRO. Er is daarmee geen Nederlandse wetgeving die de bouw van de turbines op de gewenste locaties in de weg staat. Toch kunnen de windturbines beperkingen opleveren voor het gebruik van de vliegbasis. Op dit moment voert NLR een onafhankelijke luchtvaartveiligheidsstudie uit. Deze studie zal de volgende vragen moeten beantwoorden:

- Welke (hoogte)beperkingen zijn er van toepassing op de beoogde windenergie-locaties?
- Neemt de bereikbaarheid van de vliegbasis af door de gewenste ontwikkelingen?
- Komt de veiligheid van het huidige gebruik van de vliegbasis in het geding?
- Indien ja, is het mogelijk om dit gebruik aan te passen (bijvoorbeeld het verleggen van flight paths)?

Hieronder de huidige zijn de zoekgebieden voor grootschalige energieopwekking in Landgraaf in de RES kaart verwerkt.

Totaal aandeel gemeente Landgraaf in bod RES 1.0 Zuid-Limburg

Grootschalig zon op dak	0,018 TWh
Grootchalig zon op Land	0,058 TWh
Wind op land	0,020 TWh
Totaal (TWh)	0,096 TWh

Argumenten

- Het RES 1.0-bod is een weloverwogen bod en tot stand gekomen in een zorgvuldig proces met de ambtelijke organisatie, volksvertegenwoordigers en maatschappelijke partijen. U bent op verschillende momenten in dit proces betrokken in de totstandkoming van het voorliggende bod (zie communicatie/participatie).
- De regionale energiestrategie is gericht op samenwerking en wijzigt niets aan de bevoegdheidsverdeling bij ruimtelijke initiatieven. De gemeente(raad) besluit zelf over initiatieven voor zonneweides en windmolens. Met het vaststellen van de RES 1.0 wordt niet besloten tot het realiseren van concrete initiatieven of projecten m.b.t. wind-op-land en/of zon-PV. Hiervoor dienen de reguliere planologische procedures te worden doorlopen, met de daarbij behorende participatie-, inspraak-, bezwaar- en beroepsmogelijkheden.
- Binnen het Nationaal Programma RES is afgesproken dat alle RES regio's uiterlijk 1 juli 2021 een definitieve RES 1.0 aan het Rijk dienen aan te bieden. Het Rijk heeft aangegeven dat deze datum, ondanks de situatie rondom Covid19, ongewijzigd blijft. Uiterlijk vanaf 1 juli 2021 starten alle regio's met de voorbereiding van de verankering van de RES in het eigen omgevingsbeleid via de instrumenten van de Omgevingswet en/of de wet ruimtelijke ordening. Omgevingsvergunningen dienen tijdig verleend te zijn om in 2030 landelijk de 35 TWh gerealiseerd te hebben.

Risico's

- Het is niet duidelijk of de bijdrage van de RES Zuid-Limburg voldoet om de landelijke doelstelling van 35 TWh hernieuwbare opwek uit wind-op-land en/of zon-PV te realiseren. Indien blijkt dat de 30 RES'en samen niet optellen tot 35 TWh, zal het Nationaal Programma samen met de RES-regio's zoeken naar mogelijkheden om dit alsnog te realiseren. Mocht ook dit niet haalbaar blijken, zullen de landelijke koepels (IPO, VNG en UvW) de landelijke restopgave verdelen over de RES-regio's. De verdeelsleutel hiervoor is niet bekend, omdat het proces vanuit de decentrale overheden centraal staat.
- Op dit moment is nog onduidelijk of alle grootschalige opwek die in het bod geprojecteerd is ook daadwerkelijk gerealiseerd kan worden. Mogelijke belemmeringen zijn bijvoorbeeld hoogtebeperkingen rondom vliegbasis Geilenkirchen (windenergie) en (geldende) beleidsrestricties rondom de opwek van wind- en zonne-energie binnen het beschermingsgebied Nationaal Landschap Zuid-

Limburg. De RES 1.0 is een tussenproduct in een langjarig proces. Nieuw kennis en inzichten zullen in de RES 2.0 en verder, in het bod worden verwerkt.

- Om de beoogde opwek daadwerkelijk te kunnen realiseren, zijn ook inspanningen en aanpassingen nodig vanuit het Rijk. Belangrijke randvoorwaarden zijn bijvoorbeeld stimuleringsregelingen of het door gemeenten afdwingbaar maken voor zon-op-dak bij bestaande en/of nieuwbouw, financiële instrumenten voor inwoners (bijv. gebouw-gebonden financiering) en voldoende budget voor uitvoeringscapaciteit. Indien het Rijk de randvoorwaarden niet invult, heeft dat gevolgen voor het kunnen realiseren van de in het bod geformuleerde ambitie.

Kosten en dekking

Voor het opstellen van de RES 1.0 zijn landelijk middelen beschikbaar gesteld door een bijdrage vanuit het Nationaal Programma RES. De middelen voor de ondersteuning van de definiëring van de RES'en zijn toegekend in de septembercirculaire 2019. Voor Zuid-Limburg komt dit neer op een rijksbijdrage van €1.359.428,- voor de kalenderjaren 2019 t/m 2021. Vanuit de Provincie is hierop aanvullend €75.000,- ter beschikking gesteld voor de kosten van een projectsecretaris. Van de deelnemende gemeenten is geen aanvullende bijdrage gevraagd.

Met het vaststellen van de RES 1.0 Zuid-Limburg wordt het fundament gelegd op basis waarvan overheden (inclusief uw raad), semioverheden, bedrijven, woningcorporaties, inwoners etc. in gezamenlijkheid tot concrete uitvoeringsmaatregelen komen om de energietransitie in de regio en uw gemeente in gang te zetten. Voor dit proces zullen vanuit het Rijk opnieuw middelen beschikbaar worden gesteld. De hoogte hiervan is op dit moment nog onduidelijk. Door de val van het kabinet zal een besluit omtrent de rijksbijdrage mogelijk vertraging oplopen.

NB: Eén van de randvoorwaarden die de gemeenten gesteld hebben aan de instemming met het Klimaatakkoord (zie ook onder 'Kaders') is het krijgen van een vergoeding voor de uitvoeringslasten. Waarbij ook is aangegeven: 'Als op termijn onvoldoende aan deze randvoorwaarde(n) wordt voldaan, kan dit ertoe leiden dat gemeenten het Klimaatakkoord niet in zijn geheel of niet in het gevraagde tempo kunnen uitvoeren. De randvoorwaarden van gemeenten blijven in volgende fases in het traject dan ook volledig van kracht'.

Het VNG-bestuur heeft de opdracht gekregen te werken aan de invulling hiervan. De VNG zegt in haar bijlage bij ledenbrief van 15 januari 2021, "Uitnodiging BALV 12 februari 2021", hierover het volgende: *in 2020 heeft de Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB) een onderzoek verricht naar de uitvoeringslasten van het Klimaatakkoord bij decentrale overheden voor de periode 2022-2030. In het onderzoek wordt gekeken naar de hoogte van de uitvoeringslasten, de verdeling van het budget tussen gemeenten en de organisatie van de uitvoering.* De uitvoeringslasten van het Klimaatakkoord voor gemeenten zijn door Andersson Elffers Felix (AEF) in opdracht van de ROB geraamd op € 450 miljoen in 2022, € 540 miljoen in 2023 en € 599 miljoen in 2024. Dit bedrag is opgebouwd uit uitvoeringslasten in de sector gebouwde omgeving voor 60%, elektriciteit 15%, mobiliteit 10% en landbouw 5% en overige

kosten 10%. De hoogte van de uitvoeringslasten neemt jaarlijks toe doordat ook het aantal plannen dat gemeenten moeten uitvoeren toeneemt. Investeringskosten (voor bijvoorbeeld de bouw van een zonnepark) maken geen onderdeel uit van het onderzoek.

Met het rapport dat er nu ligt wordt géén uitspraak gedaan over de daadwerkelijke toekenning van middelen: dit is onderwerp van gesprek tussen koepels en het kabinet. Op 25 januari jl. is het rapport gepubliceerd onder de titel 'Van Parijs naar praktijk. Er is hiermee een eerste stap gezet, maar de middelen zijn hiermee nog niet geregeld. Prioriteit voor gemeenten is dan ook dat in overleg met het kabinet ervoor wordt gezorgd dat de middelen nu ook daadwerkelijk voor gemeenten beschikbaar komen. Tevens zal de VNG benoemen dat het nodig is dat de uitvoering wordt ondersteund door nationale programma's voor in ieder geval de sectoren elektriciteit (RES) en gebouwde omgeving. Tot slot realiseert de VNG zich dat afspraken voor het jaar 2022 snel nodig zijn en voor een deel niet kunnen wachten tot het moment dat er structurele meerjarige afspraken zijn vastgelegd. Hierover blijven zij in gesprek met het kabinet.

Vooralsnog zal voor de uitwerking van de RES in een Uitvoeringsprogramma (gecombineerd met een nieuw uitvoeringsprogramma voor PALET) en het uitvoeren hiervan gebruik worden gemaakt van bestaande middelen en met bestaande capaciteit.

Personele consequenties

Zoals onder het vorige punt aangegeven leidt de RES als uitvloeisel van het Klimaatakkoord tot extra (uitvoerings)taken en –lasten voor gemeenten. Totdat er tussen de VNG en het Rijk afspraken zijn gemaakt over aanvullende financiering hiervoor, kan slechts de aanwezige capaciteit worden ingezet. Zie ook de tekst onder 'Kosten en Dekking'.

Relevante aandachtsgebieden

Communicatie / Burgerparticipatie

De besluitvorming in uw raad is zorgvuldig voorbereid. Zo heeft onder andere op 1 juli 2020 een informerende raadsinformatiebijeenkomst plaatsgevonden, waarvoor u als raadslid bent uitgenodigd. Voorts stond er voor 14 december 2020 een tweede, consulterende raadsinformatieavond gepland. Er waren geen aanmeldingen voor deze bijeenkomst, waardoor deze is geannuleerd. Op 7 april 2021 heeft een werkconferentie met de raad plaats gevonden waar onder andere de zoekgebieden voor grootschalige energieopwekking in Landgraaf m.b.t de RES 1.0 aan bod zijn gekomen.

Maatschappelijke partners zoals natuur- en milieufederaties, woningcorporaties, kennisinstellingen, maatschappelijke organisaties en het MKB zijn middels een zogenaamde Klankbordgroep periodiek betrokken en gevraagd mee te denken in het proces. Inwoners zijn in januari 2021 door middel van een Parkstad-brede Duurzaamheidskrant gezamenlijk geïnformeerd over de RES en Transitievisie Warmte (TVW). Hiermee is het participatieproces voor deze trajecten gestart. De RES is een doorlopend en langjarig proces. Het participatieproces is een blijvend onderdeel van deze aanpak.

Externe communicatie, bijvoorbeeld via een persconferentie en/of persbericht, vindt pas plaats nadat alle gremia positief hebben besloten over het voorliggende bod.

Evaluatie

Het nationale RES traject kent een doorlooptijd tot 2030. De RES wordt in een cyclus van minimaal 2 jaar geüpdatet. Twee jaar na de RES 1.0 volgt een RES 2.0; en zo verder. Deze tweejaarlijkse cyclus borgt mede dat de RES aansluit bij de wettelijk vereiste investeringsplannen van de netbeheerders en dat nieuwe inzichten en ontwikkelingen ten aanzien van grootschalige opwek en warmte kunnen worden meegenomen. Voor de vergelijkbaarheid en optelbaarheid van de regionale bijdrage heeft het PBL een landelijke (kwantitatieve) analyse-, monitoring en rekensystematiek ontwikkeld. Daarop aanvullend zal er ook op het niveau van de Parkstad-gemeenten een kwalitatieve monitoring/evaluatie van de voortgang van afspraken en prestaties plaatsvinden.

Planning, procedure en uitvoering

Besluitvorming vindt gelijktijdig plaats in de 16 gemeenteraden, Provinciale Staten en het Algemeen Bestuur van Waterschap Limburg. Nadat alle gremia de RES 1.0 voor Zuid-Limburg hebben vastgesteld zal deze aan het Rijk worden aangeboden, doch uiterlijk 1 juli 2021.

Om de in de RES 1.0 gestelde ambitie in de praktijk om te zetten in concrete maatregelen en prestaties, zal in de vervolgfase onder de ambtelijke regie van Parkstad Limburg worden overgegaan tot het uitwerken van een nieuw regionaal uitvoeringsprogramma PALET i.c. op het schaalniveau van Parkstad Limburg.

Het traject van de RES heeft consequenties voor PALET. De RES-methodiek wijkt op een viertal belangrijke punten af van de aanpak in PALET.

1. Primair / Secundair energiegebruik.

In PALET is uitgegaan van het primaire energiegebruik (vanuit de bron), terwijl de RES uitgaat van secundair energiegebruik (uiteindelijk energiegebruik door afnemer). Om de samenhang met de RES te bewaren zullen wij in de toekomst dus ook in Parkstad uitgaan van het secundair energieverbruik.

2. Basisjaar gegevens.

In PALET is uitgegaan van basisjaar 2011, terwijl de RES 2017 als basisjaar hanteert. In de RES heeft er dus een actualisatie van PALET op deze fronten plaatsgevonden.

3. Reikwijdte van sectoren.

De RES is beperkt tot de Klimaattafels 'Elektriciteit' en 'Gebouwde omgeving'. De sectoren 'industrie', 'verkeer en vervoer' en 'landbouw en landgebruik' worden door de overige Klimaattafels opgepakt. In PALET wordt echter uitgegaan van een integrale aanpak, waarbij alle sectoren worden meegenomen. De opgave vanuit de RES betreft dan ook niet de gehele opgave die wij ons in PALET hebben gesteld. In

het uitvoeringsprogramma voor Parkstad blijven wij uitgaan van een integrale aanpak voor alle sectoren.

4. *Het uiteindelijke doel.*

Tot slot geeft de RES invulling aan de nationale doelstelling om met elkaar de CO₂-uitstoot sterk te verminderen: in 2030 met 49% ten opzichte van 1990. De ambitie van PALET is om in 2040 als regio energieneutraal te zijn. In aanloop naar het nieuw op te stellen Uitvoeringsprogramma zal PALET geëvalueerd worden, waar een aanvang wordt gemaakt de het verschil in uitgangspunten en doelstellingen tussen de RES en PALET zoveel mogelijk op elkaar af te stemmen

In de aankomende periode zal PALET “RES-proof” gemaakt moeten worden, vooral om goed en efficiënt aangehaakt te blijven binnen de RES Zuid-Limburg en het Klimaatakkoord. Dit om de kwaliteit, de dynamiek en de effectiviteit van de regionale samenwerking via de GR Parkstad Limburg en op het gebied van energietransitie niet kwijt te raken. Alleen al de resultaten rondom de formulering van gemeenschappelijk regionaal beleid van PALET, het Zonnepanelenproject, de warmtetransitie, de windprojecten en de Woonwijzerwinkel tonen die meerwaarde aan.

Het binnen de RES te maken uitvoeringsprogramma voor Parkstad Limburg wordt na PALET 3.0 (2016–2020) nu PALET-RES 3.1 (2022–2025). De monitoring volgt vanuit het Nationaal Programma RES.

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Beleid								PALET-RES 1.0	PALET-RES 2.0	PALET-RES 3.0			
Uitvoeringsprogramma								UVP PALET 3.1 (2022-2025)				UVP (2026-2030)	

Advies

Voorgesteld wordt om:

1. De RES Zuid-Limburg (RESZL) 1.0 het bod van 1.3 TWh en de (eventuele) zoekgebieden voor zon en wind te accorderen.
2. In te stemmen met bijgevoegd raadsvoorstel waarin de raad voorgesteld wordt om:
 - a. De RES ZL 1.0 vast te stellen,
 - b. De RESZL 1.0 aan te bieden aan het Nationaal Programma Regionale Energie Strategie (NP-RES),
 - c. De afwegingen en voorlopige keuzes in de RESZL van de andere gemeenten in Zuid-Limburg voor kennisgeving aan te nemen,
 - d. Alleen de zoekgebieden voor zon en wind in Landgraaf vast te stellen.

